

STORTINGET

Representantforslag 64 S

(2023–2024)

fra stortingsrepresentantene Himanshu Gulati, Sylvi Listhaug, Terje Halleland, Hans Andreas Limi, Silje Hjemdal, Frank Edvard Sve, Morten Stordalen, Marius Arion Nilsen, Morten Wold og Erlend Wiborg

Dokument 8: 64 S (2023–2024)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Himanshu Gulati, Sylvi Listhaug, Terje Halleland, Hans Andreas Limi, Silje Hjemdal, Frank Edvard Sve, Morten Stordalen, Marius Arion Nilsen, Morten Wold og Erlend Wiborg om ytterligere tiltak for å bekjempe vold og trusler i norsk skole

Til Stortinget

Bakgrunn

Det har det siste året kommet mange urovekkende historier om økningen i vold og trusler i norsk skole.

I januar 2023 ble to skoler stengt ned som følge av alvorlige hendelser. Media har skrevet om at flere andre skoler også har vurdert nedstengning. En kartlegging gjort av Utdanningsnytt, avslører at det i 2022 var over 20 000 avviksmeldinger om vold, trusler og krenkelses mot skoleansatte i landets 20 største kommuner. Det utgjør over 100 tilfeller hver eneste skoledag.

Det er nå kommet flere undersøkelser som viser at omtrent én av fire lærere er blitt utsatt for vold og/eller trusler i skolen. Fremskrittspartiet er dypt bekymret over dette, og fremmet derfor i februar 2023 et representantforslag i Stortinget med flere tiltak mot den økende volds- og trusseløkomsten norsk skole (Dokument 8:144 S (2022–2023), jf. Innst. 288 S (2022–2023)).

Representantforslaget inneholdt flere forslag for å styrke lærerens stilling og myndighet i skolen, sterkere virkemidler for skoleledere, økt vekt på klasseledelse i lærerutdanningen, bedre involvering av foreldre, oppfølgingsteam ved belastede skoler, reaksjoner ved over-

tramp, faste rutiner for politianmeldelse ved alvorlige hendelser, og årlig statistikk og rapportering.

Ingen av de foreslåtte tiltakene ble vedtatt. Det eneste forslaget som fikk flertall, var ønsket om en årlig statistikk og rapportering. Heller ikke Fremskrittspartiets forslag om en handlingsplan mot vold og trusler i skolen, som ble fremmet i forbindelse med behandlingen av ny opplæringslov, ble vedtatt.

Regjeringen fremmet ingen konkrete tiltak mot vold og trusler i skolen i sitt forslag til den nye opplæringsloven – et dokument som er på over 700 sider. I etterkant har Kunnskapsdepartementet imidlertid sendt et forslag på høring for å gi lærere en mulighet til å gripe fysisk inn når farlige situasjoner først oppstår. Forslagsstillerne oppfatter dette som en form for nødhjelm som allerede ivaretas av nødvergeparagrafen, og er bekymret over at regjeringen ikke møter den eksplosive volds- og trusseløkningen med flere konkrete tiltak.

På spørsmål fra Fremskrittspartiet i Stortinget skjøv daværende kunnskapsminister Tonje Brenna ansvaret for tiltak over på lokale myndigheter. Forslagsstillerne ser på dette som ansvarsfraskrivelse og handlingslammelse.

Fremskrittspartiet har det siste året innhentet innspill og synspunkter fra skoleansatte, tillitsvalgte, lærerorganisasjoner, foreldre, lokalpolitikere og andre som er bekymret for den økende volds- og trusselsituasjonen i norsk skole.

På bakgrunn av det ovenfor nevnte, og regjeringens handlingslammelse på området, velger Fremskrittspartiet å fremme en rekke nye forslag for å bekjempe vold og trusler i norsk skole.

Mer om forslagene

Forslagsstillerne har gjennom tydelige tilbakemeldinger og innspill fra lærere og lærerorganisasjoner fra flere steder i landet fått et klart inntrykk av at regelverket som er ment å beskytte elevene, dessverre står i veien for å ta tak i utfordringer som vold og trusler i skolen. Dette gjelder primært dagens opplæringslov § 9 A-5. Mange lærere er redde for å gripe inn i alvorlige saker av frykt for å bli anklaget for krenkelse som represalie, og dermed risikere å få sin karriere ødelagt.

Det har være flere saker om dette i mediene det siste året. Forslagsstillerne vil sitere fra en førstelektors kronikk i Nettavisen tidligere i 2023 under overskriften «Elevene blir som hellige kyr – de kan ikke kritiseres». Vedkommende skriver følgende:

«Maktbalansen er uheldig og skremmende. Så skremmende at lærere blir usikre og lærerutdannelsen velges bort.»

Lærernes bekymringer for represalier og for å bli anklaget for krenkelse av elever kan ikke fremheves sterkt nok. Dagens opplæringslov § 9 A-5 fremheves som en bestemmelse som er ment å beskytte elevene, men i praksis har den ført til at mange lærere ikke tør å ta tak i uakseptable situasjoner i skolen.

Forslagsstillerne mener at man trenger en revisjon av disse bestemmelsene. Det må sørges for at regelverket som skal beskytte elevene, ikke blir et hinder for arbeidet mot vold, trusler og mobbing i skolen. Forslagsstillerne forutsetter at regjeringen går i dialog med lærerorganisasjonene i forbindelse med dette arbeidet.

Bytting av skole

I 2019 ble loven endret slik at det skulle bli enklere å flytte elever som drev med langvarig og omfattende mobbing, til en annen skole. I svar på skriftlig spørsmål til kunnskapsministeren, Dokument nr. 15:1341 (2021–2022) fra stortingsrepresentant Himanshu Gulati, svarte kunnskapsminister Tonje Brenna 22. februar 2022 at hun ikke har en nasjonal oversikt over hvor mange ganger bestemmelsene om flytting av mobbere er brukt. Ifølge medienes kartlegging har imidlertid bestemmelsene om flytting av mobbere fra skoler kun blitt brukt et fåtall ganger. Dette til tross for en økning i mobbingen på alle målte klassetrinn og beskrivelser av flere grove mobbesaker i mediene.

Forslagsstillerne har gjennom mediene også blitt kjent med at statsforvalteren i enkelte tilfeller har snudd kommunale vedtak om flytting av mobbere.

Forslagsstillerne er av den oppfatning at dagens regelverk for flytting av mobbere har en for høy terskel, er for byråkratisk, og hindrer anvendelsen av et viktig virkemiddel i saker med grov og langvarig mobbing.

Løfte utfordrende elever ut av skolemiljøet

Flere steder i landet opplever lærere, foreldre og elever at enkeltelever med utfordrende adferd og/eller uakseptabel oppførsel mot andre får lov til å ødelegge skolemiljøet og grunnlaget for læring for svært mange medelever. Dette er urettferdig og problematisk med tanke på rettighetene, læringen og trivselen for medelever og skoleansatte. Det er i tillegg urettferdig overfor elever med alvorlige adferdsproblemer, som ofte har behov for særskilt oppfølging og hjelp med bakenforliggende utfordringer.

Forslagsstillerne mener at man ikke kan leve med en handlingslammelse hvor enkeltelever med store adferdsutfordringer gjennom flere år får ødelegge læringsmiljøet og trivselen til medelever, grunnet skolelederes manglende virkemidler eller handlekraft for å ta tak i problemet med utfordrende elever.

Forslagsstillerne vil vise til prosjektet «skolakuten» i Sverige, hvor elever med sterkt utfordrende adferd, som blant annet grov vold i skolesammenheng, er løftet ut av sine skolemiljø og plassert i egne klasser med tett og særskilt oppfølging, og et intensivt tilrettelagt pedagogisk opplegg. Dette av hensyn til medelevenes læring og de aktuelle elevenes egen oppfølging. SVT skrev i desember 2022 at den svenske regjeringen for inneværende år har avsatt 50 millioner SEK for å opprettholde flere slike skoletilbud.

Forslagsstillerne mener at man også i Norge er nødt til å løfte elever med svært store adferdsproblemer ut av det alminnelige skolemiljøet av hensyn til både medelevenes læringsmiljø og for å kunne gi de aktuelle elevene et særskilt tilrettelagt utdanningstilbud.

Forebygging og sosialagentprosjektet

Forslagsstillerne er som nevnt bekymret over regjeringens manglende handlekraft og mangelfulle satsing på tiltak mot den økende volds- og trusselbølgen i norsk skole. Forslagsstillerne mener at forebygging er en viktig del av denne innsatsen, og mener at mer må gjøres på dette området.

Prøveprosjektet med sosialagenter i Oslo har vært i gang på fire skoler i bydel Alna siden høsten 2020, og har gitt svært gode resultater. Gjennom å fokusere på elevenes bakenforliggende utfordringer og livsmestring har prosjektet lykket med å få til en dramatisk nedgang blant annet i vold og trusselhendelser og annen uønsket aktivitet.

Forslagsstillerne mener at modellen med sosialagenter er et av flere forebyggingstiltak som bør vurderes på skoler som er sterkt belastet med dårlig skolemiljø og mange tilfeller av vold og trusler. Forslagsstillerne vil også vise til at Fremskrittspartiet i forhandlingene om budsjettet for Oslo for 2024 har fått gjennomslag for

å implementere ordningen ved fire nye skoler i hovedstaden. I Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2024 er det også foreslått en pott på 20 mill. kroner for et nasjonalt prøveprosjekt som utsatte skoler kan søke på for å implementere sosialagentprosjektet på sin skole.

Rettighetsfeste skoleansattes plikt og rett til informasjon om elever med voldshistorikk

Det har de siste årene vært flere grove saker hvor lærere og skoleansatte er utsatt for grov vold. Forslagsstillerne har fått tilbakemeldinger fra flere lærere, tillitsvalgte og lærerorganisasjoner om at informasjon i forkant om elever med kjent voldshistorikk vil kunne redusere risikoen for alvorlige hendelser og personskader.

Forslagsstillerne mener derfor at lærere og skoleansatte bør ha en lovfestet rett til informasjon hvis de møter elever med kjent voldshistorikk eller sterke adferdsproblemer som kan gjøre dem til en sikkerhetsrisiko. Da vil de skoleansatte bedre kunne hensynte dette i skolemiljøet, og det vil bidra til økt trygghet for andre i skolen. Informasjon om slik historikk må selvsagt være omfattet av taushetsplikt.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

1. Stortinget ber regjeringen foreslå endringer i opplæringslovens bestemmelser om krenkelse av elever (dagens § 9 A-5) og eventuelt andre nødvendige endringer, slik at lovverket ikke står i veien for å ta tak i hendelser med vold, mobbing og annen uønsket adferd i skolen.
2. Stortinget ber regjeringen foreslå nødvendige regelverksendringer som senker terskelen for å flytte elever som har utøvd grov og langvarig mobbing, til en annen skole, og ber regjeringen om å innhente en årlig rapportering på bruken av dette virkemiddelet i skolenes arbeid for å bekjempe mobbing og bedre tryggheten i skolemiljøet.
3. Stortinget ber regjeringen endre regelverket slik at elever med svært problematisk adferd kan løftes til egne skoletilbud av hensyn til seg selv og medelevers læringsmiljø, slik som blant annet prosjektet «skolakuten» i Sverige, og ber regjeringen starte arbeidet med utarbeidelse av et slikt tilrettelagt skoletilbud.
4. Stortinget ber regjeringen innføre forebyggingstiltak etter modell fra sosialagentprosjektet i Oslo på skoler med særskilte volds- og trusselutfordringer for å hjelpe dem i arbeidet med å bekjempe den dramatiske situasjonen som noen skoler opplever.
5. Stortinget ber regjeringen gjennom lov, forskrift eller på annen hensiktsmessig måte å rettighetsfeste skoleansattes rett til informasjon om elever som har en kjent voldshistorikk eller som på annen måte kan utgjøre en sikkerhetsrisiko.

20. desember 2023

Himanshu Gulati

Sylvi Listhaug

Terje Halleland

Hans Andreas Limi

Silje Hjemdal

Frank Edvard Sve

Morten Stordalen

Marius Arion Nilsen

Morten Wold

Erlend Wiborg

